

- (ח) מי שאוכל במקום אחד וישן במקום אחר צריך להדליק במקום שישן אם הוא יותר קבוע
- (ט) מי שדר בישיבה כל השנה ואוכל בליל חנוכה בבית אביו יכול להדליק בבית אביו אף שרוב השנה הוא אינו שם
- (י) מי שהדליק בבית חבירו ואח"כ הולך לביתו צריך להדליק עוד פעם בברכה וצ"ע
- (יא) אינו צריך לבטל סדר לימודו להדלקת נרות חנוכה (ל"א 109)
- (יב) אם יש ב' מנינים למנחה מדליקין נר חנוכה רק בהמנין שיש בו הרוב
- (יג) אם יש מנין למעריב ואין מנין למנחה אין מדליקין לפני מעריב
- (יד) קטן יכול להדליק בבית הכנסת
- (טו) מדליקין עוד פעם עם ברכת שהחיינו אפילו אם כבר הדליק בבית הכנסת
- (טז) כל זמן שהנרות דולקים אסורה להנשים לעשות מלאכות חוה"מ
- (יז) מי שבירך על הנרות ונמצא שאין בו שמן צריך לברך עוד אפילו אם יש פח שמן אצל הנרות (ש"אין זה ברכת הנהנין אלא ברכת המצוה)

III. פסקים מהאגרות עצמם

- (א) האג"מ (ד - ק"ה - ז) מי שהוא יחידי בבית ואין אחר רואה נרו יכול לברך
- (ב) דיכול לברך מאוחר שעיקר הפרסום הוא לבני ביתו (אג"מ ד - ס"ז ד"ה וכן צמול"י שנת צסופו)
- (ג) עיקר זמן הדלקת נר חנוכה שיותר עדיף הוא עשרה מינוטין אחר תחלת השקיעה (אג"מ ד - ק"ה - ו)
- (ד) האג"מ (י"ד ג - י"ד - ה) כתב למי שאינו בביתו וחושב לחזור בלילה לא יצא מביתו עד אחר שידליק או ימהר לבוא בעוד שאיכא אינשי ברחובות שיראו שהדליק

IV. בזמן שאינו סכנה כזמנינו במקומינו אם מחויב להדליק נ"ח בחוץ כמו בזמן הגמרא

- (א) עיין בשו"ת מנחת יצחק (ו - ס"ו) שהביא האור זרוע שנשאר בצ"ע על שאלתנו והעיסור כתב דאחר שנהגו על הסכנה נהגו ויש מתרצים דטעמא דסכנה לאו דוקא אלא גם מפני רוחות וקור בטל התקנה ולכן אפילו אם אין בו סכנה מ"מ מדליקים בפנים וכ"כ הערוך השלחן (תרע"ח - כ"ד) וי"א הטעם דאין מחזירין התקנה משום גנבים (דרכי משה סק"ט) וי"א ג"כ מפני הליצים (פסקי תשובות תרע"ח - ל"א 11) וי"א שמא יכבוה העכו"ם ואז יעמדו ישראל כנגדם (שבות יצחק דף מ"ג) וי"א דאפילו אם אין סכנה ברוב המקומות מ"מ לפעמים יש מקומות שיש בהם סכנה וזה הסבר להפסק של רבי ישראל סלנטר במגיפת חולירע בוויילנא
- (ב) וי"א דהגמרא מיירי בבבל וארה"ק דשכיח ימים חמים ואפשר לקיים המצוה בחוץ אבל בשאר מדינות שפיר מדליקין בפנים אפילו מדינה דגמרא (מועדים וזמנים 3 - ק"ט) ועיין בריב"ש (ק"ה) דעכשיו הנהיגו להדליק בביהכ"נ לקיים פרסומי ניסא לרבים וע"ע בשו"ת דבר יהושע (ב - מ ו - ק"ה) דבזמן הזה אסור להדליק בחוץ כי חז"ל בטלה התקנה ותקנו בפנים דוקא ורוכס חולקין עליו

V. לענין אמירת הלל בברכה לנשים - עיין ברמב"ם (חנוכה ג - ו וי"ד) דנשים

- פטורות ולא דמי לנר חנוכה שהוא פרסומי ניסא לרבים משא"כ הלל אין זה אלא בינה לבין קונה ושאינו הלל של ליל פסח שנתקנו על ארבע כוסות מ"מ נשינו הולכות בשיטת ר"ת (ראש השנה ל"ג וקידושין ל"ח) דמברכין על מצות עשה שהזמן גרמא אמנם עיין במג"א (סוף ל"ו) שמפרש דברי הרמ"א בדבר שאין בו מעשה אלא הברכה בלבד כגון הבדלה אין רשאות לברך וכתב הפמ"ג לכן אין לנשים לברך ברכת יוצר אור ואהבה רבה כיון שפטורות מקריאת שמע ומ"מ ברכה שאין בה וצונו אע"פ שאין בה מעשה כלל רשאות הנשים לברך כמו ברכת אשר גאלנו משא"כ הלל ועיין בשו"ת כתב סופר (ל"ד) ובישועות יעקב (תכ"ז - סק"ו) שמחלק בין אם הברכה על המצוה כמו אשר גאלנו ויוצר אור ואהבה רבה ובין אם הברכה גופה היא המצוה כמו הבדלה ולפי טעם זה גם ברכת ההלל יש להן לברך אע"פ שאומרות וצונו ודבר ברור שהנשים הספרדים אינן רשאות לברך ומנהג נשי אשכנזים לברך ואפשר שיותר טוב שלא לברך שהוא ספק ברכה